

● راه آهن چابهار - زاهدان - سرخس

خط ریلی مذکور می‌تواند بندر چابهار را به عنوان تنها بندر اقیانوسی کشور به شبکه ریلی متصل کند. مهم‌ترین قطعه این راه آهن، حد فاصل چابهار تا زاهدان است. قطعه دوم یعنی زاهدان - سرخس بیشتر کارکرد فعال سازی معادن شرق کشور و همچنین اتصال سریع تر افغانستان به دریا را خواهد داشت. احداث این راه آهن به رغم تخصیص ۳۰۰ میلیون یورو بودجه از محل صندوق توسعه ملی همچنان معطل مانده و پیمانکار مربوطه از عهده تعهدات زمانی خود برای احداث آن بر نیامده است.

● راه آهن کرمانشاه - خسروی - خانقین - بغداد

در حال حاضر اصلی ترین گزینه اتصال ریلی ایران و عراق راه آهن شلمچه - بصره است. احداث این راه آهن تاکنون به دلیل کارشکنی های عراق به تعویق افتاده است. خطوط ریلی عراق فرسوده است و در صورت اتصال به شبکه ریلی ایران نیز توان عبور دادن جریان های سنگین بار ترانزیتی به سمت سوریه و مدیترانه را ندارد، در نتیجه ایران در صورت اهتمام برای ایجاد خط ترانزیتی ایران - مدیترانه باید کار ترمیم یا حتی احداث خطوط جدید در عراق را بر عهده بگیرد. در این میان، راه آهن شلمچه - بصره به دلیل دوری از هر دو هاب ریلی ایران و عراق، یعنی تهران و بغداد، مستلزم طی مسیر طولانی است، حال آنکه در صورت احداث راه آهن کرمانشاه - خسروی - خانقین - بغداد زمان مسافت و زمان سیر به مراتب کاهش خواهد یافت. گفتنی است که راه آهن خانقین - بغداد نیز خط ریلی معدنی است و واگن های استاندارد امکان سیر در آن را ندارند، در نتیجه این مسیر به احداث راه آهن استاندارد نیازمند است. با توجه به شروع عملیات بازسازی راه آهن بغداد - القائم توسط عراق، راه آهن خانقین - بغداد در مقایسه با راه آهن بصره - بغداد مسیر کوتاه تر و کم هزینه تری برای ایران خواهد بود.

جمع بندی

در دهه های اخیر اقتصاد ایران بیش از هر مؤلفه دیگری به «درآمدهای نفتی» متکی بوده است. بخش عمده ای از درآمدهای ارزی کشور و ارتباطات تجاری با سایر کشورها در فروش نفت خلاصه می شده است و همین امر، نه تنها اقتصاد ایران را در برابر سلاح تحریم، بسیار آسیب پذیر کرده، بلکه به دلیل خصلت آسان کسب درآمد از این مسیر، دستگاه حکمرانی اقتصادی سیاسی و بین المللی کشور را نیز دچار «تنبلی ساختاری» کرده است. این در حالی است که ذخایر انرژی تنها داشته های ایران برای حضور قدرتمند در عرصه تجارت جهانی نیست و نقاط قوت دیگری نیز در سید منابع اقتصادی کشور وجود دارد که از مهم ترین این منابع، جغرافیای راهبردی ایران است. ایران یکی از بهترین بسترها را برای ترانزیت کالاهای مبادله شده بین المللی داراست که علاوه بر امکان حصول درآمدهای پایدار و سرشار ارزی برای کشور، موقعیت سیاسی و راهبردی ایران در ژئوپولیتیک در حال تحول جهانی را نیز ارتقای آشکاری خواهد داد و همزمان با تبدیل کردن ایران به یکی از مجاری راهبردی جریان انتقال کالا در جهان، آسیب پذیری اقتصاد ایران از روندهای جهانی را به نحو محسوسی کاهش خواهد داد. در وضعیتی که روندهای جاری بین المللی از احیای عامل جغرافیا در سامانه های قدرت جهانی حکایت دارد، جمهوری اسلامی ایران می تواند با بهره مندی از جغرافیای راهبردی ایران و نیز نقش آفرینی سیاسی در روندهای ژئوپولیتیک جهانی، با بهره گیری از ظرفیت ترانزیت، سطح قدرت ایران را در پیچ تاریخی کنونی، به سطح بی سابقه ای از بازآرندگی برساند. ▶